

спец. 19.00.07. / С.Ставицька. – НПУ імені М.П.Драгоманова. – К., 1999.– 242 с.

8. Фрейд З. Собрание сочинений в 10 томах. Том 6. Истерия и страх. – М.: «Фирма СТД», 2006.

## **ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З АУТИЧНИМИ ДІТЬМИ**

**Чанцева-Коваленко Олена Миколаївна –**

*кандидат психологічних наук,*

*секретар Шосткинської міської ради,*

*викладач психології Шосткинського*

*інституту Сумського державного університету*

**Колесникова Валентина Федорівна–**

*кандидат психологічних наук,*

*доцент кафедри психології та педагогіки*

*Національного педагогічного*

*університету імені М.П. Драгоманова*

Проблема аутизму та аутичних розладів для українського і світового суспільства не є новою. За інформацією МОЗ, в Україні число дітей з розладом аутичного спектру (РАС) постійно зростає. Якщо в 2005 році їх було всього 662, то в 2010-му - 1.838, а до початку 2016-го - 5.092. У всьому світі кількість аутистів збільшується на 13% в рік і на сьогодні становить в середньому 1-2% дитячого населення.

До основних проявів раннього аутизму можна віднести: виражену недостатність або повну відсутність потреби в контакті з оточуючими людьми, емоційну холодність або байдужість до близьких поряд з можливим симбіотичним зв'язком з матір'ю, хворобливу прихильність до рутинного, постійного (звичного) порядку, одноманітну поведінку зі схильністю до стереотипних рухів, страх новизни, будь-яких змін у навколишньому середовищі, порушення мовлення, характер якого істотно залежить варіанту аутизму. Виходячи з аналізу сучасних літературних джерел та вивчаючи наукову спадщину дослідників, які детально описали аутизм як спектральне порушення (О.Р.Баєнська, В.М.Башина, О.Б.Богдашина, Д.Н.Ісаєв, В.С.Каган, С.Ю.Конопляста, Н.Б.Лаврентьева, В.В.Лебединський, К.С.Лебединська, М.М.Ліблінг, І.І.Мамайчук, С.С.Мнухін, О.С.Нікольська, К.О.Островська, Н.В.Симашкова, Г.Є.Сухарева, В.М.Синьов, В.В.Тарасун, О.С.Тігранов, А.В.Хаустов, Г.М.Хворова, М.К.Шеремет, Л.М.Шипіцина, Д.І.Шульженко, Н.Asperger, Ch.Gillberg, L.Kanner, G.T.Peelers, M.Rutter, E.Schopler, K.Quill, L.Wing та ін.), проблема аутизму актуальна упродовж тривалого часу.

Каннер виділяв п'ять головних критеріїв дитячого аутизму, див. рис. 1. [4,с.11]. Корекційні методики і підходи щодо допомоги дітям з розладом аутичного спектра можуть бути різними, залежно від конкретних ситуацій, проте деякі загальні принципи все ж можна виділити:

- взаємодія фахівців та батьків (довіра і взаєморозуміння при достатньому рівні критичності);
- корекція дитячого аутизму на початкових етапах прояву аутичних порушень. Діагноз аутизм дитині не можуть поставити раніше 3-х років, але якщо наявні підозри доцільно віднести дитину до групи ризику і починати діагностичні заняття тривалістю не менше одного-двох місяців;
- при корекційній роботі з дитиною-аутистом необхідно враховувати її вікові особливості. Необхідно дозувати навантаження, пристосовуючи його до внутрішнього світу дитини [6, с.11-29].



**Рис. 1. П'ять головних критеріїв дитячого аутизму**

Виділяють такі основні правила психолого-педагогічної корекційної роботи:

1. Корекція дитячого аутизму повинна бути комплексною, провідне місце відводиться психолого-педагогічній роботі. Медикаментозне лікування у багатьох випадках доцільно і навіть необхідно, але до призначення різних препаратів (особливо стимулюючого характеру) потрібно підходити дуже обережно.
2. Аутичним дітям важко пристосовуватися до постійно мінливих умов. Тому організаційні особливості в закладі, який відвідує така дитина, і будинки повинні бути однаковими або принаймні близькими
3. Корекційна робота залишається необхідною протягом багатьох

років, але особливо інтенсивна вона повинна бути на початкових етапах, в дошкільному та молодшому шкільному віці, причому саме в цей період основне навантаження доводиться не на фахівців, а на батьків.

4. Робота з аутичною дитиною повинна проходити в достатньому обсязі. Це насамперед стосується структурування простору (чіткий зв'язок певних видів діяльності з відповідними ділянками навчальних приміщень) і часу (через систему відповідних за обсягом і формою розкладів).

5. Корекційна робота, особливо на початкових етапах, будується на основі індивідуально розробленої програми, тому формальне перенесення чужого досвіду неприпустиме, його потрібно використовувати з обережністю і творчо [5].

Засоби допомоги аутичній дитині повинні бути спрямовані на постійне підтримання психофізичного тону та зняття емоційної напруги, психологічну допомогу в розвитку афективної сфери, комунікативних навичок [4, с. 57].

Запорука успіху в роботі з аутичними дітьми – гнучкість поведінки, вміння вчасно зорієнтуватися та перебудувати заняття. Тому на перших етапах недоцільно чітко все структурувати. Увагу слід звертати в основному на створення емоційно комфортної атмосфери. Важливо враховувати постійність занять у часі.

Існують наступні методи корекційної роботи з дітьми-аутистами (за О.Лютовою, Г. Моніною) [3, с.128]:

1. Розвиток відчуттів і сприйняття, зорово-моторної координації.
2. Розвиток навичок самообслуговування.
3. Розвиток мовлення та комунікативних здібностей
4. Розвиток відчуттів і сприйняття, зорово-моторної координації.

Щоб робота з аутичною дитиною виявилась ефективнішою, бажано починати її з розвитку психічних процесів, особливо відчуттів і цілісного сприйняття. Значну увагу при цьому слід приділити розвитку тактильного, зорово-тактильного, кінстетичного сприйняття. В іграх «Чарівний мішечок», «Вгадай предмет» тощо описані конкретні прийоми роботи.

Якщо у дитини низька мотивація до занять, то спершу дорослий може використовувати такий прийом: брати руку дитину та спрямовувати її, наприклад, обводити пальчиком геометричні фігури, контури об'ємних і намальованих предметів, при цьому чітко та неодноразово повторюючи їхні назви. Корисно запропонувати дітям складати головоломки (на дотик, із заплещеними очима), мозаїки, «рамки Монтессорі».

Якщо цілісне сприйняття у дитини достатньо розвинуте, можна проводити заняття з розвитку інших психічних функцій (увага, пам'ять, увага), залежно від її інтелектуального потенціалу.

Розвиток зорово-моторної координації також необхідний у роботі з аутичними дітьми. Корисні заняття перед дзеркалом, коли малюк разом із дорослим дивиться на своє відображення та повторює за ним назви частин тіла. Тому корисно розмістити у груповій кімнаті кілька дзеркал на рівні

очей дитини. Час від часу дорослий може привертати увагу малюка до його відображення.

Аутичні діти люблять малювати на своєму тілі. Це допомагає їм усвідомити власне тіло, його частини та сприяє розвитку тактильних відчуттів. Тут допоможе така вправа: поклавши малюка на великий аркуш паперу, дорослий обводить контур його тіла, а потім разом, називаючи вголос частини тіла та предмети одягу, вони зафарбовують цей контур. Малюючи окрему частину тіла, дорослий або просто називає її, або веде з нею діалог (гра «Розмова з тілом»). Крім цього, корисні такі ігри, як «Фізкультурники», «Покатай ляльку», «Покажи ніс» тощо.

З аутичними дітьми необхідно займатися фізичними вправами, адже це також допомагає їм краще відчувати своє тіло, покращує координацію рухів. Важливо також розвивати навички самообслуговування. Оскільки для дітей-аутистів характерне зниження або відсутність мотивації до виконання певних дій (одягання, прибирання речей), важливо встановити з ними довірчі стосунки. Зрозумівши, що дорослі приймають її такою, як вона є, дитина впевниться у власній безпеці, та, можливо, піде на контакт. Дитина з аутизмом постійно потребує візуальної підтримки, тому при відпрацьовуванні навичок самообслуговування слід використовувати оперативні картки. Так, схему, що позначає потрібну послідовність дій дитини при збиранні на прогулянку, можна намалювати на шафці. Корисні й ігри на кшталт «Малюнки, що розмовляють».

Окрім навичок самообслуговування важливо розвивати мовлення та комунікативні здібності. Розвиток мовлення здійснюється з урахуванням групи аутизму. Так, займаючись із дитиною першої групи, дорослому необхідно особливо чітко промовляти всі слова, при цьому слід звернути увагу на ті з них, які дитина намагається вимовити. Називаючи предмети, треба їх показувати. При роботі з дітьми другої групи слід посилювати мовленнєву активність. Спочатку в мові можна використовувати прості фрази: «Візьми цукерку», — потім поступово додавати нові слова: «Візьми цукерку зі столу», «Візьми цукерку з письмового столу» тощо. Заняття мають відбуватися в атмосфері тепла, довіри. При навчанні читання слід використовувати метод глобального читання. Дитині пропонують не окремі букви, а одразу ціле слово, написане великими літерами й чітко, підкріплене наочним зображенням. Дітей третьої групи потрібно вчити діалогічного мовлення. На перших етапах дорослий більше слухає дитину, потім починає ставити запитання. Пізніше дитині пропонують продовжити розповідь, казку або історію. При цьому важливо емоційно підтримувати дитину, не переривати її та вислуховувати до кінця. Мовлення дітей четвертої групи, зазвичай, розвивається значно краще, ніж у попередніх. Але робота з ними також потребує уваги дорослих. Необхідно викликати у дитини впевненість, не піддавати сказане ним постійній критиці.

У будь-якому випадку, незалежно від групи аутизму, з дітьми слід говорити якомога більше, а заняття краще проводити у формі гри. Розвиток

комунікативних здібностей рекомендовано проводити в ігровій формі. Дітям корисно грати в такі ігри, як «Рукавички», «Мінялки іграшок», «Створюємо мультфільми» тощо. Дітям з аутизмом властиві безцільні монотонні рухи, розгойдування. Відвернути їх від стереотипного ритму можна, використовуючи емоційно насичені ритмічні ігри й танцювальні рухи. Малювання фарбами (пензликами, штампами й особливо пальцями) допомагає зняти зайве м'язове напруження. Для цього корисна також робота з піском, глиною, пшоном, водою [16]. У дітей з аутичними розладами можуть бути агресивні, та сомоагресивні прояви. Страх у аутичних дітей може бути достатньо сильним і протікати або у вигляді стресових станів, або у вигляді стійкого настрою пригніченості і тривожності. Спостерігається порушення почуття самозбереження, відсутнє «почуття краю», погано закріплюється досвід небезпечного контакту з гострим і гарячим. Радість може виявлятися в міміці та жестикуляції, стереотипному трясінні п'ястями рук. Міміку аутистів можна визначити як «атонічну», «виразну маску». Вони зазнають труднощів у розпізнанні людського обличчя, розуміння емоційного стану іншої людини для них часто недоступно або реакція їх неадекватна.

Отже, всі ці особливості порушеної емоційної сфери дітей аутистів вказують на нерівномірність її розвитку. Засоби допомоги аутичній дитині повинні бути спрямовані на постійне підтримання психофізичного тону та зняття емоційної напруги, психологічну допомогу в розвитку афективної сфери, комунікативних навичок.

#### Список використаних джерел

1. Аппе Фр. Введение в психологическую теорию аутизма / Фр. Аппе. – М. : Теревинф, 2006. – 216 с.
2. Аршатская О. С. Психологическая помощь ребенку раннего возраста с тенденцией формирования детского аутизма: совместная работа специалистов и родителей / О. С. Аршатская // Альманах ИКП РАО. – 2003. – № 2. – С. 35– 42.
3. Багрий Я. Т. Дитячий аутизм: монографія / Я. Т. Багрий. – К. : УкрІНТЕІ, 2009. – 200 с.
4. Башина В. М. Ранний детский аутизм / М. В. Башина. - М. : Альманах «Исцеление», 1993. – 36–48с.
5. Беленька Г. І. На шляху до подолання раннього дитячого аутизму / Г. І. Беленька. – К., 2000. – 154 с. – (Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: наук.-метод. зб.).  
Большой толковый психологический словарь / Под ред. А. Ребера: В 2 т. – Москва, 2000.
6. Блейлер Е. Аутистическое мышление / Е. Блейлер. – М. : Изд-во МГУ, 2001. – 125 с. – (Хрестоматия по общей психологии).
7. Варій М.Й. Загальна психологія: Навч. посібник /Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. – Львів: Край, 2005.
8. Гайдукевич С. Е. Средовой подход в инклюзивном образовании // Инклюзивное образование: состояние, проблемы, перспективы. — Минск: Четыре четверти, 2007. – с. 34.
9. Грюнвальд Б. Б. Консультирование семьи / Б. Б. Грюнвальд, Г. В. Макаби. – М. : Форум, 2004. – 258 с.
10. Карвасарская И. Б. В стороне. Из опыта работы с аутичными детьми / И. Б. Карвасарская. – М. : Теревинф, 2003 – 70 с.
11. Концепція розвитку, навчання і соціалізації дітей з аутизмом: Навч. посіб. для вищих навч. закладів / В.В. Тарасун, Г.М. Хворова; За наук. ред. Тарасун В.В. - К.: Наук, світ, 2004. - 100 с. - Бібліогр.: с. 92 - 96.

12. Коэн Ш. Жизнь с аутизмом / Ш. Коэн. – М. : Институт общегуманитарных Исследований, 2008. – 240 с.
13. Лебединская КС, Никольская О. С. Диагностика раннего детского аутизма. М.: Просвещение, 1991.
14. Лорман Т., Деппелер Д., Харві Д. Інклюзивна освіта. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
15. Лютова Е. К., Монина Г. Б. Тренинг эффективного взаимодействия с детьми. — СПб., 2000.
16. Максименко С.Д., Соловйенко В.О. Загальна психологія: Навчальний посібник. - 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 256 с.

## **ВОЄННА ХІРУРГІЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ НА ВОЇНАХ АТО ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ БІОМЕДИЧНОГО ТА СОЦІОЛОГІЧНОГО КОНСТРУКТИВИЗМУ: АВТОРЕГЕНЕРАЦІЯ, КЛІТИННА ІНЖЕНЕРІЯ**

*Чуйкова Олена Володимирівна*

*канд.філос.наук, доцент*

*кафедри філософії та біоетики ОНМедУ*

*mallena07@inbox.ru*

Біомедичні дослідження, відкриття, які розроблено у межах воєнної хірургії, завдяки воїнам, через деякий час переходять у цивільну площину і мають особливу цінність для людства. Інноваційність біомедичних досліджень на війні має стовідсоткове підтвердження у подальшому повсякденному житті. Саме виключність обставин надає можливість для виправданого ризику та сміливість наважитися на такі дослідження, які іншим часом були недоступні для медиків та пацієнтів, що страждають.

Воєнна хірургія в Україні має приклад видатного етико-медичного розвитку у релігійному та біомедичному напрямках. Це приклад колишнього студента київського медичного університету В.Ф. Войно-Ясенецького, який розробив три ключових відкриття для спочатку воєнної, а потім і цивільної хірургії. По-перше, це відкриття регіонарної анестезії, по-друге, операція на пошкоджених суглобах, після якої суглоб зберігався і кінцівка не ампутувалася вище пошкодженого суглобу, а також зберігалася разом з суглобом, по-третє, це успішні операції з гнійної хірургії, що також має відношення до вогнепальних поранень.

Сьогодні завдяки екстремальним опікам, травмам, які лікуються інноваційними засобами з 2000 р., а потім біомедичним дослідженням на воїнах АТО, розвивається сучасна новаторська методика клітинної інженерії, авторегенерації, автотрансплантації по відновленню кісток, шкіри, лікуванні ішемічної хвороби серця й таке інше. Перед українськими

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Факультет філософської освіти і науки  
Факультет педагогіки та психології

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ  
«АКАДЕМІЯ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ»

# ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

## Випуск 16

**Збірник наукових статей з актуальних проблем  
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

Вінниця  
«Нілан-ЛТД»  
2018

УДК 159.9+1+37+93](063)  
ББК 88я431+87я431+74я431+63я431  
Г 94

**Редакційна колегія:**

**Бондар В.І.** – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

**Дробот І.І.** – доктор історичних наук, професор, декан факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України.

**Долінська Л.В.** – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи та міжнародних зв'язків, заслужений працівник освіти України.

**Крагель К.О.** – голова Студентського наукового товариства факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова

**Матвієнко О.В.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкового навчання, заступник декана факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова з наукової роботи.

**Морозов І.В.** – доктор культурології, професор кафедри менеджмента соціокультурної діяльності Білоруського державного університету культури і мистецтв.

**Меднікова Г.С.** – доктор філософських наук, професор кафедри культурології НПУ імені М.П.Драгоманова.

**Митник О.Я.** – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри практичної психології НПУ імені М.П.Драгоманова.

**Можейко М.О.** – доктор філософських наук, професор, завідувача кафедрою методології гуманітарних наук Білоруського державного університету культури і мистецтв.

**Подітевич О.Е.** – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформаційних ресурсів і комунікацій Білоруського державного університету культури і мистецтв.

**Прихотько Ю.О.** – доктор психологічних наук, професор кафедри психології і педагогіки факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова, академік Академії наук вищої школи України.

**Синьов В.М.** – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету корекційної педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова, президент Асоціації корекційних педагогів України.

У збірнику подано наукові статті за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців» (30 березня 2018 р.) та Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної психології розвитку» (30 березня 2018 р.)

У працях аспірантів, студентів та молодих вчених з України, Польщі та Білорусі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми психології, філософії, культурології, історії, педагогіки, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

**Упорядники:**

**Кучеренко С.В.** – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова.

**Русаків С.С.** – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології НПУ імені М.П. Драгоманова, заступник декана факультету філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова з соціально-виховної роботи.

Г 94

**Гуманітарний корпус:** [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 16. – Вінниця : ТОВ Нілан-ЛТД, 2018, – 236 с.

ISBN 978-966-924-778-0

УДК 159.9+1+37+93](063)

ББК 88я431+87я431+74я431+63я431

© Автори статей, 2018

© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2018

© Видавництво «Нілан-Лтд», 2018

ISBN 978-966-924-778-0



MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE  
M.P. DRAGOMANOV NATIONAL UNIVERSITY OF PEDAGOGY  
Faculty of Philosophical Education and Science  
Faculty of Pedagogy and Psychology  
ACADEMY FOR DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL  
SCIENCE AND PRACTICE

# **HUMANITARIAN CORPUS**

## **Issue 16**

**Collection of scientific articles on contemporary problems of  
philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history**

Vinnytsia  
Nilan Ltd.  
2018.

#### **Editorial Board:**

**V.I. Bondar**, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Education of Ukraine

**I.I. Drobot**, Doctor of Sciences in History, Professor, Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Science and Engineering of Ukraine

**L.V. Dolynska**, PhD in Psychology, Professor, Chair of the Psychology Department, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters and International Relations, Meritorious Worker of Education of Ukraine

**K.V. Krahel** - Chairman of the Student scientific society, Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

**O.V. Matviyenko**, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor at the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education, Assistant Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Academic Matters

**I.V. Morozov**, Doctor of Cultural Studies, Professor at the Department of Management of Sociocultural Activities of Belarusian State University of Culture and Arts

**G.S. Mednikova**, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

**O.Y. Mytnyk**, Doctor of Sciences in Pedagogy, Chair of the Department of Practical Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy M.O. Mozheiko, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Chair of the Department of Methodology of Humanities of Belarusian State University of Culture and Arts

**A.E. Palitsevich**, PhD in Pedagogy, senior lecturer of the Department of the theory and history of information-document communication of Belarusian State University of Culture and Arts

**Y.O. Prykhodko**, Doctor of Sciences in Psychology, Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of Ukraine

**V.M. Syniov**, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Correctional Education and Psychology of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, President of the Association of Correctional Pedagogues of Ukraine

This collection features scientific articles based on materials of the XI International scientific conference “Contemporary problems of humanities in research works by young scientists” (March 30, 2018) and All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Actual problems of modern psychology of development» (March 30, 2018).

Works by undergraduate and postgraduate students and young scientists from Ukraine, Poland and Belarus address contemporary theoretical and applied problems of psychology, philosophy, cultural studies, history and pedagogy, and present interdisciplinary research and findings.

#### **Compiled by:**

**Y.V. Kucherenko**, PhD in Psychology, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy

**S.S. Rusakov**, PhD in Philosophy, Associate Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Dragomanov National University of Pedagogy for Social

**Humanitarian Corpus:** [collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history] – Issue 16. – Vinnytsia: Nilan Ltd. – 2018. – 234 p.

ISBN 978-966-924-778-0

© Article authors, 2018

© M.P. Dragomanov National University of Pedagogy, 2018

© Nilan Ltd, 2018

**НАУКОВЕ ВИДАННЯ**

# **ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС**

## **Випуск 16**

Друкується за оригінальними авторськими текстами.  
Редакційна колегія не несе відповідальності  
за авторську редакцію поданих матеріалів.

Верстка та оригінал-макет Мохонько Віталій

Підписано до друку 07.05.2018.  
Формат 60x84/16. Папір офсетний.  
Друк цифровий.  
Умов. друк. арк. 14,75. Обл.-видавн. арк. 13,72.  
Наклад 45 прим. Зам. № 3167.

Віддруковано з оригіналів замовника.  
ФОП Корзун Д.Ю.

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД».  
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до  
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів  
видавничої продукції серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.  
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.  
Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000,  
(096) 97-30-934, (093) 89-13-852.  
e-mail: tvory2009@gmail.com  
<http://www.tvoru.com.ua>

## ЗМІСТ

### **ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТА-ПСИХОЛОГА ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНИХ І ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ**

Бондар Володимир Іванович .....5

### **ГЛИБИННА КОРЕКЦІЯ ВИНИ У МАЙБУТЬОГО ПСИХОЛОГА**

Амурова Яна Володимирівна.....10

### **ВПЛИВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

Ахновська Інна Олександрівна .....12

### **АРХЕТИПНА СИМВОЛІКА МАЛЮНКІВ ЯК ЧИННИК ГЛИБИННО-КОРЕКЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГА**

Біла Олена Анатоліївна .....14

### **ПРИНЯТИЕ РЕШЕНИЯ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ КОМПОНЕНТ СОЦИАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТИ**

Богданович Александра Эдуардовна.....17

### **POTRZEBY JAKO ŹRÓDŁO EGZYSTENCJI CZŁOWIEKA**

Wizner Anita Edyta.....19

### **URAZ MÓZGU JAKO PRZYCZYNA ZABURZEŃ OSOBOWOŚCI**

Golińska Paulina .....25

### **ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ**

Грищук Елісо Юріївна .....32

### **РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК В ІРАНСЬКІЙ КОНСТИТУЦІЙНІЙ РЕВОЛЮЦІЇ 1905-1911 РР.**

Гузенко Надія Олександрівна .....35

### **РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН**

Дідора Марія Іллівна .....41

### **PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE TEORIE WYCHOWANIE DZIECKA Z PERSPEKTYWY LAT**

Drozd Iryna .....43

### **ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ В ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНИХ СТУДЕНТІВ**

Зибарь Артем Вадимович.....62

### **ФОРМИ ПРОЯВУ МАЗОХІЗМУ У ВІЗУАЛІЗОВАНІЙ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ СУБ'ЄКТА В ГРУПАХ АСПП**

Іванова Наталія.....64

### **PRZEGLĄD WYBRANYCH KONCEPCJI NA WSPÓŁCZESNE ZNACZENIE PROCESU ROZWOJU I SAMOREALIZACJI CZŁOWIEKA**

Kinga Gryglicka.....73

<b>ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ: СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ТА СТРУКТУРА</b>	
Коваленко Алла Борисівна.....	80
<b>ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПІЛКУВАННЯ ТА ЕМОЦІЙНОГО САМОПЧУТТЯ ПІДЛІТКІВ В ГРУПІ ОДНОЛІТКІВ</b>	
Колесникова В. Ф., Чанцева-Коваленко О. М. ....	84
<b>ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК У СТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ</b>	
Коростишевська Ірина Леонідівна.....	90
<b>ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОСТІ ПЕРЦЕПТИВНИХ ПРОЦЕСІВ</b>	
Костюченко Олена Вікторівна.....	93
<b>ZBRODNIA ZA PENSA. WIZERUNEK KUBY ROZPRUWACZA W JEDNOGROSZOWEJ PRASIE LONDYŃSKIEJ KOŃCA XIX WIEKU</b>	
Kubś Jakub.....	97
<b>ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ</b>	
Лапченко Інна Олександрівна.....	105
<b>ПРО ДЕЯКІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ</b>	
Лебединська Ірина Вадимівна.....	108
<b>WSPÓŁCZESNE KIERUNKI PRZEMIAN PROCESU WYCHOWANIA W RODZINIE</b>	
mgr Bajak Monika.....	112
<b>GLÓWNE OBSZARY KOMPETENCJI WSPÓŁCZESNEGO NAUCZYCIELA I ICH WPŁYW NA KIERUNKI ROZWOJU DYDAKTYKI SZKOLNEJ. WYBRANE ZAGADNIENIA</b>	
Marzec-Jóźwicka Magdalena.....	119
<b>EMANCYPACYJNA FUNKCJA STOWARZYSZEŃ ZRZESZAJĄCYCH CHORYCH I ICH RODZINY NA PRZYKŁADZIE POLSKIEGO STOWARZYSZENIA SYNDROM TOURETTE'A</b>	
Małek Agnieszka.....	127
<b>МОЖЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДУАЛІЗМУ ПСИХІКИ У ГЛИБИННОМУ ПІЗНАННІ</b>	
Манжара Світлана Олегівна.....	134
<b>САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ</b>	
Мартинюк Ірина Анатоліївна.....	136
<b>РОЗВИТОК РЕФЛЕКСИВНОЇ ПОЗИЦІЇ У МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ</b>	
Марусинець Мар'яна Михайлівна.....	137
<b>ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З ПРИРОДОЗНАВСТВА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ</b>	
Мельник Вікторії Володимирівни.....	141

<b>KARIERA ZAWODOWA W ŻYCIU CZŁOWIEKA</b> Ober Józef, Karwot Janusz .....	145
<b>ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДИТИНИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ</b> Олійник Світлана Сергіївна .....	153
<b>WPŁYW KULTURY ISLAMU NA POZYSKANIE WŁADZY PRZEZ KOBIECY W KRAJACH MUZULMAŃSKICH. ANALIZA WYBRANYCH ZAGADNIEŃ NA PODSTAWIE BADAŃ LITERATURY PRZEDMIOTU</b> Mgr Piątkowska Marzena .....	156
<b>МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИКА ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ГЛИБИННОГО ПІЗНАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ПСИХОЛОГА</b> Полянничко Олена Миколаївна .....	165
<b>ЗВ'ЯЗОК УЯВЛЕНЬ ПРО БАТЬКІВСЬКЕ СТАВЛЕННЯ ТА КОНФЛІКТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ У РІЗНИХ СФЕРАХ ЖИТТЯ ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ</b> Рогаль Ніна Іванівна .....	167
<b>МІЖ ДВОХ ТОТАЛІТАРИЗМІВ: ШКІЛЬНИЦТВО НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)</b> Фацинець Іван Васильович .....	169
<b>ПЕРСОНАЛЬНИЙ КОУЧИНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ</b> Фучило Світлана Анатоліївна .....	172
<b>ПРОБЛЕМА ТРИВОЖНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ</b> Халько Марина Сергіївна .....	174
<b>ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З АУТИЧНИМИ ДІТЬМИ</b> Чанцева-Коваленко О. М., Колесникова В. Ф. ....	178
<b>ВОЄННА ХІРУРГІЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ НА ВОЇНАХ АТО ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ БІОМЕДИЧНОГО ТА СОЦІОЛОГІЧНОГО КОНСТРУКТИВИЗМУ: АВТОРЕГЕНЕРАЦІЯ, КЛІТИННА ІНЖЕНЕРІЯ</b> Чуйкова Олена Володимирівна .....	183
<b>СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЖІНОК –УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ</b> Шевченко Римма Миколаївна .....	187
<b>ПРАБАТЬКІВЩИНА НІМЦІВ-КОЛОНІСТІВ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я</b> Шевченко Вікторія Володимирівна .....	189
<b>ОСОБЛИВОСТІ РОЗБУДОВИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ОСМАНСЬКОГО ФЛОТУ ЗА ЧАСІВ СУЛТАНА СУЛЕЙМАНА КАНУНІ</b> Яговкін Антон Сергійович .....	192

<b>ГЛИБИННА КОРЕКЦІЯ - ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА</b>	
Яценко Т. С. ....	196
<b>KOMUNIKACJA W DOBIE NOWYCH TECHNOLOGII: SPOLECZEŃSTWO SOCIAL MEDIA NA WYBRANYM PRZYKŁADZIE</b>	
Żmijowska Paulina.....	199
<b>FUNKCJONOWANIE CHOREGO PSYCHICZNIE W ŚRODOWISKU ŻYCIA</b>	
Maria Adela Ornatowska, .....	207
<b>NARKOTYKI. ETYKA-SPOLECZEŃSTWO-KULTURA</b>	
Pliszka Bogdan, Ober Józef.....	218
<b>ВПЕВНЕНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КОМПОНЕНТА В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ</b>	
Брожек Ольга Іванівна .....	225
<b>ПРО РІШЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ» 30 БЕРЕЗНЯ 2018 РОКУ</b>	
Лапченко І. О., Кучеренко Є. В. ....	227